

**Силабус навчальної дисципліни
«Фінансове забезпечення діяльності малого бізнесу»**

<p>Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень (денна та заочна форма навчання) Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування» Рік навчання: 3-й, Семестр: 5-й Кількість кредитів: 3 Обсяг: загальний обсяг дисципліни 150 год.: лекції – 26 год., семінарські заняття – 24 год., самостійна робота – 97 год., інд. роб. – 3 год Мова викладання: українська Підсумковий контроль – диференційований залік Форма проведення занять – лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуально-консультаційна робота</p>	
--	--

Назва курсу	Фінансове забезпечення діяльності малого бізнесу
Викладач	Новицька Олена Валеріївна, к.е.н.
Контактний тел.	+380975366849
E-mail:	ov.novitska@ukr.net
Електронна версія курсу	https://moodle.dpu.edu.ua/course/view.php?id=216
Консультації	Онлайн-консультації за попередньою домовленістю e-mail: ov.novitska@ukr.net

Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Фінансове забезпечення діяльності малого бізнесу» відноситься до вибіркових навчальних дисциплін здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського), галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Метою викладання навчальної дисципліни «Фінансове забезпечення діяльності малого бізнесу» є формування у студентів системи економічних знань у галузі підприємництва, стратегії та тактики управління фінансовою діяльністю малого бізнесу, методики оцінки та прогнозування його фінансового стану, обґрунтування поведінки підприємства на фінансовому ринку для максимізації прибутку та мінімізації ризику.

1. Формат курсу – очний та змішаний. Викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як комп'ютерна графіка, аудіо- та відео-, інтерактивні елементи, онлайн консультування і т.п.

2. Компетентності, які мають бути сформовані в результаті опанування навчальної дисципліни

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні володіти такими компетентностями:

- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності:

- здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища;
- розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач;
- здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку;
- здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- здатність складати та аналізувати фінансову звітність;
- здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- здатність здійснювати ефективні комунікації;
- здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення;
- здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Фахові компетентності:

- розуміння та здатність до критичного осмислення концептуальних основ економічної теорії, які стосуються фінансів, банківської справи та страхування й узагальнюють засади і закономірності функціонування та розвитку фінансових систем;
- здатність опановувати та усвідомлювати інформацію щодо сучасного стану і тенденцій розвитку фінансових систем (державні фінанси, у т.ч; бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування, митна справа);
- здатність використовувати базові знання і практичні навички у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку;
- здатність складати та аналізувати фінансову звітність, інтерпретувати та використовувати фінансову та пов'язану з нею інформацію для проведення фінансово-економічних розрахунків;
- здатність опановувати різні методики проведення контрольних заходів окремими суб'єктами фінансового контролю;
- здатність обґрунтовувати, приймати професійні рішення в сфері фінансів, банківської справи та страхування та брати відповідальність за них;
- здатність володіти відповідним рівнем знань та неперервно підвищувати свою фахову підготовку у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

3. Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

- розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів;
- ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансової системи;
- використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності;
- володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів;

- вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;
- визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку;
- демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні;
- виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань;
- виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення;
- розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави;
- знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- визначати функціональні області та взаємозв'язки між сферами, підсистемами та ланками фінансової системи;
- збирати, аналізувати та узагальнювати необхідну інформацію, розраховувати економічні та фінансові показники, обґрунтовувати фінансові рішення на основі використання необхідних інструментальних засобів;
- обирати та застосовувати економіко-математичні та статистичні методи для аналізу, прогнозування та оптимізації явищ і процесів у фінансовій сфері;
- демонструвати навички здійснення аналізу та інтерпретації фінансової, статистичної та пов'язаної інформації для проведення узагальнення та висновків у фінансовій сфері на макро-, мікро-рівнях;
- виконувати контрольні функції у сфері фінансів.

4. Обсяг курсу для денної форми навчання

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	26
семінарські заняття	24
самостійна робота	97
індивідуальна робота	3

Технічне й програмне забезпечення/обладнання. У період сесії бажано мати мобільний пристрій (смартфон) для оперативної комунікації з викладачем з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу Internet), доступ до платформи MOODLE, та оргтехніку для комунікації з викладачем та підготовки (друку) рефератів, проектів та інших письмових робіт.

5. Політика курсу – Дотримання академічної доброчесності відповідно до «Положення про академічну доброчесність ДПУ».

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

6. Схема дисципліни

Год./ сем.	Тема	Форма заняття та діяльності*	Результати навчання	Вага оцінки (к-ть балів)

2/2	Тема 1. . Основи організації малого бізнесу	Лекція. Семінар: усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни, дискусії, групові проекти.	Знати: економічну сутність малого бізнесу; етапи реєстрації малого бізнесу; нормативно-правові акти, що регулюють діяльність малого бізнесу; переваги та недоліки малого бізнесу; роль малого бізнесу в економіці країни.	3
4/4	Тема 2. Формування фінансових ресурсів малого бізнесу	Лекція. Семінар: усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни, дискусії, групові проекти.	Знати: чим відрізняється початковий капітал від стартового; формулу рівності бухгалтерського балансу; Види бізнесу, що не потребують стартового капіталу; методи оптимізації структури капіталу.	4
2/4	Тема 3. Оподаткування малого бізнесу	Лекція. Семінар: усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни, дискусії, групові проекти.	Знати: нормативні документи, що регулюють оподаткування малого бізнесу в Україні; податкові режими податкової системи України; переваги спрощеної системи оподаткування; недоліки спрощеної системи оподаткування; склад доходу підприємця, що оподатковується на загальній системі оподаткування; склад доходу підприємця, що оподатковується на спрощеній системі оподаткування.	4
4/4	Тема 4. Державна фінансова підтримка малого бізнесу	Лекція. Семінар: усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни, дискусії, групові проекти.	Знати: інфраструктуру підтримки та регулювання малого бізнесу; види державної підтримки малого бізнесу в Україні; напрями державної підтримки малого бізнесу в Україні; міжнародні організації, що здійснюють фінансову підтримку малого бізнесу.	4
4/2	Тема 5. Фінансове планування діяльності малого бізнесу	Лекція. Семінар: усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни, дискусії, групові проекти.	Знати: значення бізнес-плану в діяльності малого бізнесу; розділи бізнес-плану; методи фінансового планування; мінансова стратегія малого бізнесу; охарактеризувати бюджетування діяльності малого бізнесу.	3
4/4	Тема 6. Оцінка фінансового стану малого бізнесу	Лекція. Семінар: усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни, дискусії, групові проекти.	Знати: визначення поняття «оцінка вартості бізнесу»; показники фінансової стійкості бізнесу; показники ділової активності бізнесу; сутність методу вартості заміщення; сутність методу балансової вартості; сутність методу дисконтування грошових потоків.	4
4/2	Тема 7. Інвестиційні рішення в малому бізнесі	Лекція. Семінар: усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни, дискусії, групові проекти.	Знати: визначення поняття «інвестиційна діяльність»; проблеми доступу малих підприємств до інвестиційних ресурсів; джерела фінансування інвестиційних проектів; значення інвестиційної діяльності в розвитку малого бізнесу; роль інноваційної активності в забезпеченні конкурентоспроможності малих підприємств; види інновацій у	4

			малому бізнесі; законодавча база щодо регулювання та підтримки інноваційної діяльності в Україні; інфраструктура прямої підтримки інновацій; стартапи та джерела їх фінансування.	
2/2	Тема 8. Управління фінансовими ризиками та страхування діяльності малого бізнесу	Лекція. Семинар: усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни, дискусії, групові проекти. Індивідуально-консультаційна робота: ефективність перерозподілу ВВП через публічний сектор економіки як джерело економічного зростання	Знати: характеристику ризиків об'єкта фінансового управління; класифікацію фінансових ризиків підприємства за основними ознаками; характеристику основних видів систематичних та несистематичних ризиків підприємства; сутність, цілі та завдання управління фінансовими ризиками підприємства; систему основних завдань управління фінансовими ризиками; основні принципи управління фінансовими ризиками; функції та механізм управління фінансовими ризиками; основні етапи процесу управління фінансовими ризиками; зовнішні та внутрішні фактори, що генерують фінансові ризики підприємства.	4

7. Система оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: семінарська робота: 30% загальної кількості балів; завдання самостійної/індивідуальної роботи: 20% загальної кількості балів; диференційований залік: 50% загальної кількості балів.

8. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно	відмінно
80-89	B	дуже добре	добре
70-79	C	добре	
60-69	D	задовільно	задовільно
50-59	E	достатньо	
35-49	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	

9. Політика оцінювання

– політика щодо дедлайнів та перескладання: завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції Факультету за наявності поважних причин;

– політика щодо академічної доброчесності: списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування;

– політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Загальна система оцінювання курсу	Виконання всіх видів навчальних робіт впродовж семестру / екзамен – 50/50%
Семинарські заняття	На семінарських заняттях кожен студент з кожної теми виконує індивідуальні завдання. Рівень знань оцінюється: «відмінно» – коли здобувач вищої освіти дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, вирішення задач та вправи є правильними, демонструє знання підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформляє завдання, був

	присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу; «добре» – коли здобувач вищої освіти володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу; «задовільно» – коли здобувач вищої освіти дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обгрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність; «незадовільно з можливістю повторного складання» – коли студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необгрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки. Має неповний конспект лекцій. Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне (перший і другий змістовний модуль) та підсумкове засвоєння теоретичного матеріалу (залікова робота).
Вимоги до самостійної роботи	За кожною темою курсу виконується самостійна робота, що передбачає систематизацію та узагальнення вивченого матеріалу за допомогою побудови моделей-схем та використання графічного, табличного методів. Самостійна робота повинна бути виконана самостійно, плагіат заборонений. Оцінюється якість та оригінальність наведених схем, моделей тощо. Самостійна робота повинна бути надіслана у впродовж 5 днів після семінарського заняття, на якому була розглянута відповідна тема курсу. Самостійна робота може бути максимально оцінено в 1 бал за кожен модуль.
Умови підсумкового контролю	Підсумкова (загальна) оцінка з курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних здобувачем вищої освіти за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне (перший і другий змістовний модуль) та підсумкове засвоєння теоретичного матеріалу (залікова робота).

10. Рекомендована література

Основна:

1. Глобальний моніторинг підприємництва (Global Entrepreneurship Monitoring, GEM). URL: www.gemconsortium.org.
2. Господарський кодекс: кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV станом 25. 06. 2016 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Дмитрієв І.А., Кирчата І.М., Шершенюк О.М. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. Харків: ФОП Бровін О.В. 2020. 340 с.
4. Європейська хартія малих підприємств. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_860#Text
5. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» 996-XIV від 16.07.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
6. Закон України «Про розвиток і державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 19.10.2011 №9202-1. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF73M01A>
7. Проблеми та перспективи розвитку малого і середнього бізнесу : монографія. За ред. д-ра екон. наук, професора С. Д. Лучик. Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ. Чернівці: Технодрук, 2021. 400 с.
8. Стрілець В.Ю. Забезпечення розвитку малих підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Полтава: ПУЕТ. 2019. 457 с.
9. Угода про асоціацію з ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
10. Давиденко Н. М., Скрипник Г. О. Інвестування: підручник. К.: ЦП «Компринт», 2021.
11. Давиденко Н. М., Олійник Л. А. Антикризове фінансове управління та фінансова безпека підприємств: навч. посібник. К.: ЦП «Компринт», 2022. 370 с.
12. N. M. Davydenko, O. V. Kliuchka. Investment: Tutorial. Kyiv: NPE Yamchynskiy O. V. 2022. 357 p.

Допоміжна:

1. Андреева І. Ріст попри кризу: чому український малий та середній бізнес вистійть та переможе. Українська правда. (2022). URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/09/23/691787/>
2. Андронік О.Л. Вплив оподаткування на розвиток малого та середнього підприємництва в Україні. Економіка і організація управління. Донецький національний університет. Вінниця. 2020. №3 (39), С. 144-154 URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/9711>
3. Ахновська І.О., Левченко О.В. Розвиток краудфандингу для фінансування малого бізнесу в умовах інформаційної економіки. Підприємництво та інновації. 2021. №16. С. 76-82. URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/408>
4. Давиденко Н.М., Жовніренко О. В. Варгісно–орієнтоване управління фінансами підприємств. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 48. Частина 3 С. 53–57.
5. Дикань О.В., Фролова Н.Л. Антикризове регулювання розвитку малого та середнього підприємництва: інституціонально-інфраструктурний аспект. Агросвіт. №4. 2019. С. 15-23

6. Клочан І. В., Трегубов О.С., Гнатенко І.А., Парохненко О.С. Управління розвитком підприємництва в інноваційній економіці: моделювання ефективного використання ресурсів та мінімізація трансакційних витрат. Інвестиції: практика та досвід. № 17/2021. С. 6-10. DOI: 10.32702/23066814.2021.17.5 2.

7. Костенюк Ю.Б., Витяганець І.М. Стратегічний аналіз чинників формування та реалізації потенціалу розвитку малого підприємництва в Україні. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення» (випуск 73). 8-9 грудня 2022 р. URL: <http://www.konferenciaonline.org.ua/ua/articles/year-2/rozdil-19/pidrozdil58/pidrozdil2-0/>

8. Марченко В.М., Харитоненко Д.В. Сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Україні. Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут». №19. 2021. С. 82-88.

9. Марченко О., Хіценко Л., Малій А., Черненко К., Верховод І. Потенціал малого бізнесу щодо поліпшення якісних і кількісних характеристик зайнятості населення: проблеми оцінки і реалізації в Україні. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2021. №1(36). С. 430-441.

10. Мінцифри: 93% малого та середнього бізнесу України допомагає державі перемогти у війні. (2022). URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mincifri-93-malogo-ta-serednogo-biznesu-ukrayinidopomagaye-derzhavi-peremogti-u-vijni>

11. Ливч Д. Нове обличчя українського підприємництва. Українська правда. (2022). URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/29/690937/>

12. Олійник Л.В. Матвійчук Л. Податкове навантаження вітчизняних підприємств в умовах воєнного стану: методичний аспект. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2022. № 3. С. 192-198. URL: <http://elar.khmnpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/12391>

13. Омеляненко Т.В., Короткова К.О. Розвиток малого підприємництва та малого бізнесу в Україні: чинники впливу та актуальні тенденції. Ефективна економіка. 2020. №1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2020/11.pdf

14. Підприємництво як об'єкт державного регулювання. (2019). URL: <https://tusovka.kr.ua/news/2019/09/19/pidpriemnistvo-jak-ob-ektderzhavnogo-reguljuvannja>

15. Сидорова А., Костенюк Ю. Матрична модель у стратегічному управлінні соціально-економічним розвитком регіонів. Вісник Львівського університету. Серія економічна. 2021. Випуск 60. С. 128-138

Міжнародні видання:

1. Davydenko, Skrypnyk; Z. Titenko; O.V. Zhovnirenko M. Modeling of the optimum level of financial provision of Ukrainian enterprises' innovative activities. Global Journal of Environmental Science and Management-GJESM. SPECIAL ISSUE, 2019. URL: https://www.gjesm.net/article_35488.html

2. Mykola Ilchuk, Nadiia Davydenko, Yuliia Nehoda. Scenario modeling of financial resources at the enterprise. Intellectual Economics. 2019. Vol 13, No 2. Pp. 131 – 143; <https://www3.mruni.eu/ojs/intellectual-economics/article/view/5297>

3. Міжнародний науковий журнал «The Advanced Science Journal» URL: <http://www.advancedscience.org>.

4. Європейський журнал економіки і управління «European Journal of Economics and Management Sciences URL: <https://www.ewa.org/p-12>.

Інформаційні ресурси ІНТЕРНЕТ:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: www.rada.gov.ua.

2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України URL: www.kmu.gov.ua.

3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: www.minfin.gov.ua.

4. Офіційний Сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua

5. Державна податкова служба України. URL: <http://tax.gov.ua/>

6. Державний фонд регіонального розвитку. URL: <http://dfrr.minregion.gov.ua/>

7. Офіційний сайт Фонду розвитку підприємництва. Програми кредитування для підприємництва. URL: <https://bdf.gov.ua/uk/dlya-pidpryemstv>